

МОНОГРАФИЯ

**СОЛТУСТІК ҚАЗАҚСТАН
ЖӘНЕ ҰЛЫ ДАЛА ӨРКЕНИЕТІ**

**СЕВЕРНЫЙ КАЗАХСТАН
И ЦИВИЛИЗАЦИЯ ВЕЛИКОЙ СТЕПИ**



«Астана» Халықаралық ғылыми кешені» ЖМ
ЧУ «Международный научный комплекс «Астана»

**СОЛТУСТІК ҚАЗАҚСТАН ЖӘНЕ
ҰЛЫ ДАЛА ӨРКЕНИЕТІ**
(ұжымдық монография)

**СЕВЕРНЫЙ КАЗАХСТАН И
ЦИВИЛИЗАЦИЯ ВЕЛИКОЙ СТЕПИ**
(коллективная монография)

Астана, 2025

УДК 94 (574)
ББК 63.4 (5Каз)
С28

Рецензенты/рецензенттер:

Доктор исторических наук, Академик АИО РК / Тарих ғылымдарының докторы, ҚР ТҚА академигі Карасаев Г.М.

Кандидат исторических наук, ассоциированный профессор / Тарих ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор Досова Б.А.

Тарих ғылымдарының докторы, профессор Е.А.Әбілдің жалпы редакциясымен «Солтүстік Қазақстан және Ұлы Дала өркениеті» ұжымдық монографиясы / Монография «Астана Халықаралық ғылыми кешені» ЖМ Ғылыми Кеңесімен басып шығарылуға ұсынылды. «Центр Элит» ЖШС, Астана, 2025, 409 б.

Коллективная монография «Северный Казахстан и Цивилизация Великой степи» под общей редакцией доктора исторических наук, профессора Әбіл Е.А. / Монография рекомендована к изданию Ученым Советом ЧУ «Международный научный комплекс Астана». ТОО «Центр Элит», Астана, 2025, 409 с.

ISBN 978-601-82363-9-6

Монография ежелгі заманнан бүгінгі күнге дейінгі Солтүстік Қазақстан тарихын зерттеуге арналған. Солтүстік Қазақстанның өзіндік ерекшеліктері мен белгілі бір тарихи сабақтастығы бар біртұтас тарихи-мәдени және географиялық аймақ ретіндегі тұжырымдамасына ерекше назар аударылады. Жұмыста бұл аймақтың Еуразия даласының басқа бөліктерімен, оның ұлы даланың көшпелі өркениетіне жататындығымен сөзсіз байланысы көрсетілген. Авторлар өркениетті ашық динамикалық өзін-өзі ұйымдастыратын әлеуметтік жүйе ретінде қарастырады, оның ішкі жүйелері келесілер болып табылады: кешенді жылжымалы мал және егіншілік шаруашылығы, кландық иерархиялық әлеуметтік жүйе, жабық (ашын, төре) және ашық (бек, батырлық) типтегі элиталарды біріктіретін орталықтандырылмаған саяси жүйе, өзіндік көп конфессиялы және көп этникалық рухани мәдениет.

Бұл еңбек тарихшылар, этнологтар, мәдениеттанушылар мен гуманитарлық мамандықтардың студенттері және Қазақстанның тарихи мұрасы мәселелеріне қызығушылық танытқандар үшін баға жетпес ресурс болып табылады.

Монография ҚР Ғылым және Жоғары білім министрлігі Ғылым комитетінің бағдарламалық-нысаналы қаржыландыру шеңберінде: BR21882225 «Ежелгі заманнан қазіргі уақытқа дейінгі Солтүстік Қазақстан тарихы» тақырыбы бойынша жарық көрді.

Монография посвящена изучению истории Северного Казахстана с древнейших времен до наших дней. Особое внимание уделяется концепции Северного Казахстана как единого историко-культурного и географического региона, обладающего своими особенностями и определенной исторической преемственностью. В труде показана безусловная связь данного региона с другими частями степной Евразии, принадлежностью его номадной цивилизации Великой степи. Авторы рассматривают цивилизацию как открытую динамическую самоорганизующуюся социальную систему, подсистемами которой являются следующие системы: комплексное подвижное скотоводческо-земледельческое хозяйство, клановая иерархическая социальная система, децентрализованная политическая система, сочетающая элиты закрытого (ашина, төре) и открытого (бекство, батырство) типов, оригинальная поликонфессиональная и полиэтническая духовная культура.

Этот труд является неоценимым ресурсом для историков, этнологов, культурологов и студентов гуманитарных специальностей и всех, кто интересуется вопросами исторического наследия Казахстана.

Монография издана в рамках программно-целевого финансирования Комитета науки Министерства науки и высшего образования РК по теме: BR21882225 «История Северного Казахстана с древнейших времен до новейшего времени».

ISBN 978-601-82363-9-6

УДК 94 (574)
ББК 63.4 (5Каз)